

Handläggare
Göran Höglund
Telefon: 08 508 301 24

Till
Kyrkogårdsnämnden
2021-02-11

Verksamhetsberättelse för kyrkogårdsnämnden 2020

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av verksamhetsberättelse för år 2020 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Kyrkogårdsnämnden ansöker om ombudgetering för klimatinvesteringsmedel för projektering av fjärrvärme med 0,7 mnkr

Sammanfattning

Nämnden bedöms som helhet ha löst tilldelade uppdrag under året. Smärre volymmässiga underskridande i några målsättningar kompenseras väl av nämndens förmåga att under framför allt våren möta Coronapandemins komplicerade utmaningar. Nämndens förmåga att lösa begravningsverksamheten har dessutom på flera sätt utgjort ett stöd för hela Stockholmsregionen.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Begravningsverksamheten utgör en viktig samhällsservice som präglas av en säker och tillförlitlig service med stor lyhördhet inför den enskildes behov. Världighet och respekt är ledord för verksamheten. Begravningsplatserna är trygga och vackra kulturmiljöer med höga naturvärden. Under 2020 fortsätter arbetet med underhållsinsatser av anläggningarna. Investeringar som ökar tryggheten på begravningsplatserna prioriteras utifrån den jämställdhetsanalys som genomförts. Vid Norra begravningsplatsen och Skogskyrkogården utökas antalet ronderingar av vaktbolag för att minska risken för stölder och skadegörelse. Möjligheten till att låsa grindarna till begravningsplatserna kommer att utredas vidare.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

 Uppfylls helt

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	116			116	116	116 st	Tas fram av nämnd	VB 2020
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	4			3	2	2 st	Tas fram av nämnd	VB 2020
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	3			5	5	5	Tas fram av nämnd	VB 2020
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	113 st	56 st	57 st	110 st		116 st	9 000 st	VB 2020

3 av de som erbjudits feriejobb tackade nej första arbetsdagen.

Nämndmål:

Nämnden ska bidra till ökad sysselsättning genom att erbjuda praktik till personer som står långt från arbetsmarknaden

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden kommer fortsatt att bidra till ökad sysselsättning genom att erbjuda praktikplatser till aspiranter från Jobbtorg samt till andra personer, exempelvis personer med funktionsnedsättning, som står utanför arbetsmarknaden. Det kan också bli aktuellt att erbjuda

lärlingsplatser för olika yrkesutbildningar. Nämnden erbjuder 116 platser för feriearbetande skolungdomar.

Förväntat resultat

Att fler personer kan få arbetslivserfarenhet och därmed bli mer anställningsbara på arbetsmarknaden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjudna praktikplatser	2019-01-01	2021-12-31	

På grund av den rådande pandemin har förvaltningen erbjudit ett lägre antal praktikplatser. Under året har två Lia praktikanter samt två praktikanter från Hvilans arboristutbildning erbjudits plats. 4 st aspiranter från Jobbtorg har också erbjudits plats.

Förvaltningen har under året anställt 132 säsongsanställda, 64 män och 68 kvinnor

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

◆ Uppfylls delvis

Analys

Inför 2019 bytte förvaltningen leverantör av marknadsundersökningar vilket har lett till att resultaten i undersökningarna har sjunkit markant. Om det är förändrade undersökningsmetoder eller om det uppfattningen om våra kyrkogårdar som har förändras kommer förvaltningen noga undersöka under 2021.

Nämndmål:

Begravningsverksamheten präglas av tillförlitlighet och hög säkerhet. Stadens begravningsplatser upplevs som trygga, välskötta och säkra.

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Basen för förvaltningens säkerhetsarbete är tillförlitliga och säkra rutiner vid beställningar, kremationer, förvaring av kistor med stoft och urnor samt vid utlämning av urnor. Krematorieverksamheten präglas av hög säkerhet och god arbetsmiljö. Vid Råcksta krematorium, Nya Krematoriet/Skogskrematoriet och vid kylhuset på Norra begravningsplatsen finns kyllda utrymmen för förvaring av kistor med stoft. In- och utpassering sker här med ett anpassat digitaliserade säkerhetssystem. Anläggningarna är kameraövervakade. Säkerhetsrutiner finns också för förvaring av urnor. Alla arbetsplatser genomgår regelbundet utbildningar i brandskydd och hjärt-och lungräddning. Säkerheten på begravningsplatserna har hög prioritet. Grävning av gravar sker på ett arbetsmiljömässigt säkert sätt och det finns branschrekommendationer som är vägledande för hur arbetet ska genomföras. Samråd med övriga storstadsförvaltningar sker med anledning av beredskap inför så kallade riskbegravningar. Gravstenssäkerheten är ytterst gravrättsinnehavarens ansvar men kyrkogårdsförvaltningen har också tillsyn och följer upp gravstenssäkerheten.

Kvinnor upplever begravningsplatserna som något mer otrygga jämfört med män. Åtgärder genomförs som ökar tryggheten, exempelvis förbättrad belysning, röjning av buskar och sänkning av häckar. Hög skötselnivå, god vinterväghållning, snabb sanering av klotter och åtgärdande av annan skadegörelse samt åtgärder för att förhindra brott ska ge besökarna en trygg och säker miljö. Stölder på begravningsplatserna är dock ett återkommande problem. Vaktbolag ronderar vid de större begravningsplatserna och det finns möjlighet att utöka ronderingen om behov uppstår. Samverkan sker med närpolisen kring åtgärder som kan vidtas för att hindra fortsatta stölder. Under året kommer möjligheterna till låsning av flertalet grindar till Skogskyrkogården att utredas.

Byte av belysningsarmaturer fortsätter på Strandkyrkogården. Arbetet med att ta fram ljus/mörker-planer för de olika begravningsplatserna fortsätter i första hand Västberga och Brännkyrka kyrkogårdar. Detta genomförs för att belysa behovet och prioriteringar av belysningsåtgärder. Utifrån den skadestatistik som finns tillgänglig bör fokus under 2020 också handla om att ta fram en ljus/mörker-plan för Skogskyrkogården.

Förväntat resultat

Att inga incidenter, allvarliga avvikelser eller olyckor sker inom verksamheten. Besökarna ska uppleva begravningsplatserna som välskötta, trygga och säkra. Att inga skillnader utifrån kön ska finnas för upplevelsen av tryggheten på begravningsplatserna.

Analys

Utifrån tidigare genomförd jämställdhetsanalys är det framförallt i upplevelsen av tryggheten på begravningsplatserna som skillnader mellan kvinnor och män är signifikant. Därför prioriteras arbetet med att öka säkerheten och den upplevda tryggheten. Det handlar bland annat om att förbättra brandskydd, belysningsåtgärder och en sänkning av häckar för att ge bättre överblickbarhet. Sandsborgskyrkogården har fått ny belysning längs ett genomgående stråk för att öka tryggheten. Under 2020 har ansökts om trygghetsmedel för ytterligare belysningsåtgärder vid Sandsborgskyrkogården. Dessa medel har dock inte erhållits. En ny ansökan kommer att lämnas in för 2021.

Under hösten har bevakningen genom rondering kraftfullt förstärkts. Vidare låses befintliga grindar på Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen. Åtgärderna ingår i ett försök att markant öka säkerheten på kyrkogårdarna. Försöket kommer att utvärderas under våren. En särskilt satsning på ökad belysning planeras under 2021.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2019	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel besökare som upplever att Stockholms begravningsplatser är trygga	69			72		73		2020
 ♀ Andel besökare som upplever Stockholms begravningsplatser som välskötta	78			81		82		2020

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Brandskydd kapell	2016-01-01	2021-08-31	
 Byte av belysningsarmaturer på Strandkyrkogården	2015-01-01	2021-12-31	
 Framtagande av ljus/mörker-planer	2019-01-14	2021-12-31	

Utbyte av belysningsarmaturer till Led-belysning på Strandkyrkogården har genomförts under året. Framtagande av ljus/mörkerplaner för Brännkyrka kyrkogård och Västberga begravningsplats är påbörjade men ännu inte färdigställda.

Nytt och bättre brandskydd på Skogskrematoriet har försenats, med anledning av att genomförandebeslutet har återremitterats till förvaltningen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

 Uppfylls inte

Nämndmål:

Världsarvets Skogskyrkogårdens värden ska förmedlas till barn och unga

 Uppfylls inte

Beskrivning

Stadens skolor erbjuder fria visningar av Världsarvet Skogskyrkogården. Vid visningarna förmedlas Världsarvets värden samt bakgrunden till Unesco:s Konvention om Skydd för Världens Kultur- och Naturarv.

Förväntat resultat

Att Stockholms barn och unga har god kännedom om Världsarvet Skogskyrkogården

Analys

På grund av pandemin har stadsmuseets guider inte tillåtit hålla visningar under året. Det finns en överenskommelse med Stadsmuseet att så snart omständigheterna tillåter återuppta visningar i full omfattning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2019	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal barn som deltar i barnvisningar av Världsarvet Skogskyrkogården	0			600		400		2020

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

● Uppfylls helt

Analys

Trots omständigheterna under året har alla planerade åtgärder under målet kunnat fullföljas.

Nämndmål:

Begravningsverksamheten präglas av god service och lyhördhet för den enskildes behov.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Hög tillgänglighet och lyhördhet för den enskildes behov präglar begravningsverksamheten. Tillgången till ceremonilokaler och tider för gravsättning anpassas efter behoven. Nämnden erbjuder också ett stort utbud av olika typer av planterings- och gravskötselavtal.

Kundtjänsten tar emot och förmedlar ärenden och synpunkter på verksamheten. Nämnden har också ett viktigt uppdrag att om behov uppstår medla vid olika tvister. Det kan exempelvis handla om val av begångelsemetod eller val av plats för ceremoni eller gravsättning.

Så långt det är möjligt anpassas stadens kapell till ceremonier enligt olika trosinriktningar och borgerliga förrättningar. Stockholmare har även möjlighet att gravsättas på andra platser i Sverige. På samma sätt har även icke stockholmare möjlighet att i mån av plats gravsättas på stadens begravningsplatser.

Strandkyrkogården ligger i ett naturskönt område men utnyttjas i liten grad för gravsättningar. En plan för utveckling av Strandkyrkogården har tagits fram. Under 2020 fortsätter arbetet utifrån denna samtidigt som planering för en ceremonilokal på Strandkyrkogården fortsätter.

Förväntat resultat

Nämnden tillhandahåller god service och en mångfald av gravskick.

Analys

Under året har ett antal utvecklingsprojekt pågått på begravningsplatserna. Det mest omfattande projektet måste anses vara planeringen för etablering av en ny begravningsplats på Järvaområdet. Men även projektering har gjorts för nya gravkvarter/askgravlundar på Strandkyrkogården, Skogskyrkogården, Råcksta begravningsplats och Norra begravningsplatsen. Nämnden har under året haft ett gott samarbete med rådet för funktionshinderfrågor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Planering och byggnation av en ceremonilokal på Strandkyrkogården	2018-01-01	2022-12-31	
 Utveckling av Strandkyrkogården	2017-01-01	2023-12-31	
 Utvidgning av kvarter 14E på Norra begravningsplatsen	2018-01-01	2022-12-31	

En projektering av ny entré är genomförd på Strandkyrkogården och planeras att byggas under 2021. Avgränsande vegetation har planterats samt en utvidgning av det muslimska gravkvarteret har skett under året. Behov av ytterligare utvidgning av det muslimska området är stort och arbetet med en fortsatt utvidgning kommer att påbörjas under 2021. En projektering för utvidgning av kvarter 14E på Norra begravningsplatsen är beställd.

Nämndmål:

Stadens begravningsplatser och begravningsverksamhet ska ha god tillgänglighet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Tillgänglighetsanpassningar görs i samverkan med nämndens råd för funktionshinderfrågor där en gemensamt framtagen åtgärdslista är vägledande för prioriterade åtgärder. Under året planeras för förtätning av sittplatser, beläggningsarbeten, översyn av samt målning av trappnosar. Förbättrad skyltning av begravningsplatserna, upprustning av servicestationer är också insatser som syftar till att öka tillgängligheten. Tillgänglighetsanpassningar av busshållplatser vid Skogskyrkogården utreds på uppdrag av nämnden. Sandsborgskapellets tillgänglighet ska förbättras med en ny ramp och en ny ramp till Stora Gravkoret på Norra begravningsplatsen ska projekteras. Även en ramp vid Hässelby kapell kommer att utredas.

God tillgänglighet handlar också om lättillgänglig information via hemsida, kundtjänst och andra kanaler. "Hitta-graven" eller "Svenska Gravar"-hemsidorna är mycket välbesökta sökfunktioner och de utgör en service som ska öka tillgängligheten för besökaren. Sökfunktionerna på "Hitta-Graven" utökas fortlöpande och antalet besökare ökar kontinuerligt. Närmare 40 % av besöken på "Hitta Graven" görs dessutom via mobila tjänster.

En ny tillgänglighetsanpassad bänk tas fram till Skogskyrkogården. Detta görs via en ny upphandlingsform, s.k. innovationspartnerskap, där partnerskap tecknats med sex utvalda team med formgivare och producent. Ett utvalt team ska ha en produkt klar för leverans under 2020-2021.

Stadens program för tillgänglighet, Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023, är vägledande för projekteringen av en ny begravningsplats vid Järva friområde. Under 2020 pågår projektering för de nya byggnaderna.

Förväntat resultat

Begravningsplatser och ceremonilokaler ska vara anpassade för allas behov. Tillgängligheten till information är god.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beläggningsarbeten	2015-01-01	2021-12-31	
 Målning av trappnosar	2015-01-01	2021-12-31	
 Möbleringsprogram - förtätning av sittplatser	2015-01-01	2022-12-31	
 Ny ramplösning vid Sandsborgskapellet	2019-01-01	2020-12-31	
 Nya bänkar till Skogskyrkogården	2016-01-01	2021-12-31	
 Projektera ny ramp till Stora Gravkoret, Norra begravningsplatsen	2019-01-01	2021-12-31	
 Skyltprogram - informationstavlor	2015-01-01	2021-12-31	
Analys Kompletteringen av informationsskyltar kommer att pågå hela 2021			
 Upprustning och tillgänglighetsanpassning av servicestationer vid Skogskyrkogården, Sandsborgskyrkogården och Norra begravningsplatsen.	2015-01-01	2022-12-31	
 Utredda ny ramp till Hässelby kapell	2019-01-07	2021-12-31	
 Utredning av tillgänglighetsanpassningar vid busshållplatser på Skogskyrkogården	2017-01-01	2021-12-31	
 Utveckla "Hitta Graven/Svenska Gravar"-tjänster	2015-01-01	2021-12-31	
Analys Under 2020 blev det ingen utveckling av hitta graven pga pandemin. Arbetet med att utveckla tjänsten har under januari 2021 påbörjats.			

Upprustning av servicestationer på Skogskyrkogården och Sandsborgskyrkogården är i det närmaste klara. Upprustning av serviceplatser på Norra begravningsplatsen planeras att påbörjas under 2021.

En ny tillgänglighetsanpassad bänk har via en ny upphandlingsform, s.k. innovationspartnerskap, där partnerskap tecknats med sex utvalda team med formgivare och producent tagit fram förslag på en bänk anpassad till Skogskyrkogården. En vinnare har utsetts och ett leveransavtal kommer att tecknas på i första hand 10 bänkar för att efter en 6-månaders period utvärdera materialets hållbarhet. En första leverans beräknas att ske år 2021.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Äldre ska känna sig välkomna och trygga på stadens begravningsplatser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Många äldre besöker nämndens anläggningar. Det är av stor vikt att de känner sig välkomna och upplever god service vid sina kontakter med kyrkogårdsförvaltningen.

Arbetet med att öka tryggheten vid kyrkogårdsnämndens anläggningar riktar sig till alla besökare. I trygghetsmätningar upplever dock äldre en något högre upplevelse av otrygghet jämfört med yngre.

Förväntat resultat

Äldre rapporterar ökad upplevd trygghet vid nämndens anläggningar.

Analys

Ett stort antal åtgärder har under året vidtagits för att efterkomma de riktlinjer som utfärdats kring den pågående pandemin. För att minska risken för smittspridning i samband med pandemin har ceremonitiderna i nämndens kapell glesats ut. Detta för att öka tiden för städning och vädring av lokalerna samt att minimera risken att olika begravnings-sällskap möts. Vid sidan av pandemirelaterade åtgärder har även Kyrkogårdsnämnden arbetat aktivt för att öka äldres trygghet, bland annat genom att förbättra belysningen av våra begravningsplatser.

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden har ett gott samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen, exempelvis begravningsbyråer, florister och entreprenörer inom stenindustrin. I samband med pandemin har samarbetet med begravningsentreprenörerna intensifierats ytterligare.

Nämnden utvecklar begravningsplatserna för att möta kommande behov av gravplatser och efterfrågan av olika gravskick. Planeringen för Järva begravningsplats fortsätter. Byggstart för projektet har dock försenats på grund av överklagande av den första anläggningsentreprenaden samt överklagande av tillstånd för dispens från reservatsbestämmelser.

Nämndens verksamheter anpassas för en hållbar resursanvändning. Endast biogas används för driften av krematorierna. Metallrester efter kremation återvinns. Åtgärder genomförs och förbereds för att ytterligare minska koldioxidutsläppen. Världsarvet Skogskyrkogårdens värden förvaltas och förmedlas. Skogskyrkogården fyller i år 100 år och 25 års som världsarv. Detta uppmärksammas via en utomhusutställning och en ny film.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Nämnden ska ha ett gott samarbete med företagare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter har ett tätt samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen, exempelvis begravningsbyråer, florister, entreprenörer inom stenindustrin, leverantörer av upphandlade tjänster mm. Höga krav ställs på att detta samarbete fungerar på ett bra sätt för att levererade tjänster ska ha hög kvalitet och så att misstag undviks. Olika samrådsorgan finns, BESK-gruppen med representanter från begravningsbyråbranschen och förvaltningen, Transportgruppen med aktörer som utför

transporter av avlidna samt OAA (Omhändertagande av avlidna) tillsammans med bland annat Region Stockholm och begravningsbyråbranschen. Förvaltningen arbetar med implementeringen av förbättrade webb- och informationslösningar som ska ge snabbare och säkrare handläggning vid beställningar av tjänster.

Förväntat resultat

Att levererade tjänster ska ha hög kvalitet och att inga avvikelser sker.

Analys

Under den pågående pandemin har samarbetet med regionens olika aktörer, bland annat begravningsentreprenörerna varit omfattande. Regelbundna samverkansmöten har genomförts. I flera fall har förvaltningens resurser kunnat nyttjas som beredskapskapacitet för hela regionen, t.ex. bisättningslokaler och krematorier.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel begravningsentreprenörer som bokar via webb-Aveny (tidigare Grabo)	53,61 %			44,16 %		46 %		2020

Användningen av förvaltningens tjänst för webb beställningar har äntligen börjat öka och för första gången på de cirka tio åren den har funnits har andelen beställningar av ceremonier överstigit 50 procent.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Stockholmarna ska erbjudas en mångfald av gravskick

 Uppfylls helt

Beskrivning

Begravningsverksamheten omfattar alla stockholmare, oavsett etnisk eller religiös tillhörighet eller annan bakgrund. Stadens begravningsplatser präglas därför av en stor variation av gravskick, gravplatser och anpassningar till olika begravnings seder mm.

Runt Järvafältet bor drygt 60 000 människor och de representerar en mångfald av kulturer som också efterfrågar olika gravskick utifrån olika trosuppfattningar. Den nya begravningsplatsen på Järvafältet ska ge utrymme för dessa behov, samtidigt som den ska ta hänsyn till kulturresevatets värden. Planeringen har pågått sedan 2008 och under 2020 påbörjas byggnationen av den första etappen av den nya begravningsplatsen.

Religiösa och kulturella traditioner ställer särskilda krav på utformningen av gravmark. Inom muslimsk tradition efterfrågas gravsättning på orörd mark, där det tidigare inte skett någon gravsättning. All orörd gravmark i västra Stockholm har tagits i bruk och muslimska gravsättningar hänvisas därför till Strandkyrkogården i södra Stockholm.

Förvaltningen fortsätter att under 2020 att planera för anläggning av nya kistgravar för bland annat muslimer på Räcksta begravningsplats. Genomförda vattenutredningar visar att markförhållandena inte är idealiska och en känslig recipient, Räcksta träsk ligger inom avrinningsområdet. Tillståndsprövningar görs innan genomförande. Projektet ska hantera drän- och dagvatten med utskifte av förorenade massor och beräknas ha en genomförandetid på två år. Ett sådant kistgravkvarter kommer dock inte lösa det långsiktiga behovet av kistgravar i västerort utan får ses som ett komplement till den planerade begravningsplatsen på Järvafältet.

Förväntat resultat

Ökat utbud av service genom nyanläggningar vid befintliga begravningsplatser samt nybyggnation.

Analys

Utbyggnaden av den första etappen av Järva begravningsplats dras med betydande förseningar kopplat till överklagande av reservatstillståndet och entreprenadavtal men beräknas starta direkt efter årsskiftet. Förvaltningen har under hösten fått rätt både i förvaltningsdomstolen avseende upphandlingen och i miljödomstolen gällande reservattillstånd. Markarbetena beräknas att påbörjas i början på 2021.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Byggnation av begravningsplats på Järva friområde	2008-01-01	2022-12-31	
 Nya begravningskvarter på Räcksta begravningsplats	2006-01-01	2021-12-31	
 Utredning av kistminneslund på Strandkyrkogården	2020-01-01	2021-12-31	

Projekteringen av nya begravningskvarter på Räcksta begravningsplats har fortsatt under året. En upphandling av byggnation kan tidigast genomföras under hösten 2021 med en planerad byggstart våren 2022.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Kyrkogårdsnämnden bidrar till att skapa effektiva och hållbara transporter.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens tjänstebilar byts ut till el- eller biogasdrivna fordon. På stadens begravningsplatser sker interna transporter i första hand med elfordon. Dieseldrivna entreprenadmaskiner drivs till stor del med HVO-diesel. Skypemöten uppmuntras för att minska transportarbetet. Tjänsteresor inom landet sker i första hand med tåg.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp och effektivt transportarbete.

Analys

Förvaltningen använder miljöbränsle i fordon och arbetsmaskiner. Allt fler av förvaltningens fordon och arbetsverktyg är eldrivna. Exempelvis har en ny eldriven åkgräsklippare köpts in.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

- Uppfylls helt

Nämndmål:

Kulturarvet på stadens begravningsplatser ska bevaras, vårdas och synliggöras

- Uppfylls helt

Analys

Trots att indikatorn om hur stor andel som vet att Skogskyrkogården är ett världsarv minskar anser förvaltningen att målet är helt uppfyllt.

Beskrivning

Efter drygt 70 år är det angeläget att planera för en renovering av Skogskrematoriet inklusive kapell. Krematorieverksamheten sker i nya krematoriet på Skogskyrkogården. Kylrum, kisthissar etc. skall dock användas som tidigare. Genomförandebeslut fattas av KF 2020. Projektering och upphandlingar görs under året.

En kulturhistorisk inventering av gravvårdar vid stadens begravningsplatser har genomförts och en bevarandeplan har tagits fram. En värdering av materialet med förslag till bevarandeplan kommer så småningom att överlämnas till Länsstyrelsen för ställningstagande. Renovering av gamla gravmonument, staket och gjutjärnsdetaljer sker framför allt vid Norra begravningsplatsen.

Vård- och underhållsplaner ska tas fram för samtliga begravningsplatser. Färdiga planer finns för Sandsborgskyrkogården, Galärvarvskyrkogården, Spånga kyrkogård, Hässelby begravningsplats, Brännkyrka kyrkogård och Västberga begravningsplats. Under året blir det aktuellt med att påbörja arbetet med en vård- och underhållsplan för Bromma kyrkogård.

En utredning görs över hur ett nytt staket kan byggas på Norra begravningsplatsen samt hur grindarna på Skogskyrkogården kan renoveras.

Samarbetet med Stockholms Stadsmuseum fortsätter, både vad gäller antikvariskt stöd vid underhålls- och upprustningsprojekt samt genom att muséet fortsätter att anordna visningsverksamhet, både vid världsarvet Skogskyrkogården och vid Norra begravningsplatsen.

Artregistret är ett verktyg som hjälper till med katalogisering och prioritering av trädvårdsinsatser under året. Under 2020 kommer fortsatt bekämpning av almsjuka att prioriteras. Almsjukan har nu även drabbat Skogskyrkogården där en av almarna i det stora entrélandskapet nu är drabbad av almsjuka. Flera av almarna har visat symtom på almsjuka, även en alm i meditationslunden "Almhöjden" på Skogskyrkogården. En strategi måste nu tas fram hur detta ska hanteras. Fler av almarna på Brännkyrka kyrkogård och Norra begravningsplatsen är också sedan tidigare hårt drabbade. Vaccinering prövas som metod för att förhindra spridning bland annat på almar på Norra begravningsplatsen. Ett fördjupat samarbete är önskvärt med stadens trädansvariga och Solna stad för att göra gemensamma insatser mot almsjukan och andra trädskjdomar.

Allhelgonahelgen, Julafton, Mors och Fars dag är dagar där antalet besökare är stort på begravningsplatserna. Vid allhelgonahelgen beräknas ca 100 000 besökare vid begravningsplatserna och då planeras för sedvanliga aktiviteter med öppna kapell, musik i kapellen och personal på plats som kan svara på frågor och hjälpa anhöriga med att hitta graven.

Förväntat resultat

Ett vårdat, mer tillgängligt och mer attraktivt kulturarv.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Allhelgonahelgen	2020-10-01	2020-11-01	
✓	Byte av Thujahäckar vid Norra begravningsplatsen	2015-01-01	2020-12-31	
▶	Framtagande av vård- och underhållsplaner	2016-01-01	2022-12-31	
▶	Föryngring av träd och annan vegetation	2016-01-01	2025-12-31	
▶	Projektering och renovering av krematoriekapellen på Skogskyrkogården	2018-01-01	2023-12-31	
▶	Renovering av gravvårdar med kulturhistoriskt värde	2015-01-01	2022-12-31	
✓	Upprustning av smyckningsplats vid Brännkyrka kyrkogård	2016-01-01	2020-12-31	
▶	Utredning av renovering och recirkulation av vatten vid "gråtande muren" vid Skogskyrkogårdens entré.	2018-01-01	2021-12-31	
▶	Utredning staket vid Norra begravningsplatsen	2018-01-01	2021-12-31	
✓	Workshop kring åtgärdsplan och ersättningsalternativ för almarna på Skogskyrkogården.	2020-01-01	2020-12-31	

En teknisk beskrivning av renovering och recirkulation av vatten vid gråtande muren vid Skogskyrkogårdens entré är framtagen och en projektering planeras byggstart tidigast 2022.

Framtagande av vård- och underhållsplaner för begravningsplatserna är ett kostsamt och omfattande arbete. Vård- och underhållsplaner är nu framtagna för Spånga-, och Brännkyrka kyrkogårdar, Hässelby- och Västberga begravningsplatser samt Sandsborgskyrkogården och

Galärvarvskyrkogården. Under året har en vård-och underhållsplan för Bromma kyrkogård tagits fram

Under 2020 har vi bland annat återplanterat en större ek på Norra begravningsplatsen i kvarter 19B. Tårbjörkar har bytts ut på Sandsborgskyrkogården, Västberga begravningsplats, Spånga begravningsplats, Norra begravningsplatsen och Hässelby begravningsplats. På Hässelby begravningsplats har även tre ornäsbjörkar planterats. På Bromma kyrkogård har vi ersatt en rad med sju rönnar som var dåliga. Utöver det har vi även utförts nyplantering på bl.a. Strandkyrkogården och på Skogskyrkogården samt utbyte av buskage på Galärvarvskyrkogården, Skogskyrkogården och häckrader på Norra begravningsplatsen.

Arbetet med att ta fram en plan för att ersätta almarna har pågått under året. Under hösten inleddes ett samarbete med *Nature Based Solution Institute* för att säkerställa att vi utgår från senaste och rådande forskning när vi tar fram olika åtgärdsalternativ. Under slutet av året har denna grupp fokuserat på arkivstudier för att ta fram historiskt material vilket har blivit något försenat till följd av Covid-19 då Stadsarkivet har varit stängt. Vi har som ambition att under våren presentera konkreta förslag till olika intressenter innan beslut om vald strategi fattas.

Nämndmål:

Världsarvet Skogskyrkogårdens värden ska förvaltas och förmedlas

Uppfylls helt

Beskrivning

Skogskyrkogården är sedan 1994 uppsatt på Unesco:s lista över världsarv som ska skyddas, bevaras, levandegöras och överlämnas till kommande generationer. Dess unika status och kulturmiljö förvaltas utifrån en framtagen förvaltningsplan.

Under 2020 ska jubileerna, 25 år som världsarv samt 100 år sedan begravningsplatsen invigdes, särskilt uppmärksammas. Det kan bli aktuellt med ett samarbete med Ark Des som under 2020 har en utställning om Sigurd Lewerentz, en av Skogskyrkogårdens arkitekter.

Arbetet fortsätter med att ta fram ett antal indikatorer som bättre ska följa upp världsarvets autenticitet och integritet. Implementeringen av förvaltningsplanen ska också följas upp av världsarvsrådet. Världsarvsrådet ingår representanter från kyrkogårdsförvaltningen, länsstyrelsen, Stockholms stadsmuseum, stadsträdgårdsmästaren och stadsarkitekten. Under 2020 ska världsarvsrådet ta ställning till hur den nationella världsarvsstrategin ska implementeras.

Ett viktigt arbete med värden av världsarvet är regenereringen av tallbeståndet och annat växtmaterial på Skogskyrkogården. Detta har inte minst aktualiserats i och med att almsjuka troligtvis under lång tid kan komma att präglade upplevelsen av entrélandskapet på Skogskyrkogården.

Världsarvet bidrar i hög grad till besöksnäringen i Stockholm. Att Stockholmare känner till "sitt" världsarv är en viktig del i Unesco:s strävanden att medvetandegöra världsarven -både ur ett lokalt och globalt perspektiv. Ett barn- och ungdomsperspektiv ska också finnas. Stockholms stadsmuseum sköter visningsverksamheten vid Skogskyrkogården på uppdrag av kyrkogårdsnämnden. Särskilda barnvisningar erbjuds till skolorna.

Världsarvet Skogskyrkogården är tillgängligt för besökare genom allmänna och bokningsbara visningar och ett säsongsöppet Visitors Center. Hemsidan www.skogskyrkogarden.stockholm.se stödjer besökare och intresserade innan, under och efter besöket. Den hjälper till vidare kunskap och erbjuder kartguider på åtta språk. Audioguider har tagits fram för att förbättra tillgängligheten och kunskapen om världsarvet.

Förväntat resultat

Ökad medvetenhet om världsarvet och dess värden. Ett tillgängligt och uthålligt besöksmål i Stockholm.

Analys

Den 19 september fyllde Skogskyrkogården 100 år och kyrkogården firade även 25 år som världsarv. På grund av den rådande corona pandemin kunde inget stort firande arrangeras. Istället firades jubileet genom en utomhusutställning och en nygjord film om Världsarvet Skogskyrkogården som publicerades på Stockholms webbplatser. Utställningen har funnits uppställd innanför kyrkogårdens huvudentré och planeras att återuppföras under säsongen 2021.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2019	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel Stockholmare som känner till att Skogskyrkogården är ett världsarv	60 %			60 %		65 %		2020
 Antalet besökare på Skogskyrkogårdens hemsida				145 939		121 000		2020
Analys Tyvärr finns ingen statistik								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Implementera ett program för hållbar turism i samverkan med Stockholms Stadsmuseum	2019-01-01	2021-12-31	
 Utveckla indikatorer för världsarvet Skogskyrkogården.	2019-01-01	2021-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

- Uppfylld helt

Analys

Storleken av minskningen i energianvändningen överstiger produktionsminskningen av solenergin, därför anser förvaltningen att målet är helt uppfyllt

Målet för energiproduktion från solen är nytt för året och det mål som sattes var det som producerades 2019. Varför målet inte infriades beror troligtvis på mindre soltimmar 2020. Målet på 10 inköp från Stocket är för högt satt. Förvaltningen har aldrig köpt något där och bara en gång har förvaltningen sålt inventarier där. Pga. av pandemin har inköp av

t.ex. möbler varit minimal under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 EI- och värmeproduktion baserad på solenergi	21,8 MWh					25 MWh	3 420 MWh	2020
 Totalt köpt energi i stadens verksamheter	6,2 GWh			3,11 GWh		2,9 GWh	1945 GWh	2020
 Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	0					10 st	4 500 st	2020

Målet köpt energi är grönt pga. årsmålet avsåg endast fastighetsenergi medans utfallet avser all köpt energi. Den köpta fastighetenergin var under årsmålet och vårt netto av Processenergin var mindre än 2019

Nämndmål:

Nämnden bidrar till att skapa en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden arbetar för att minska koldioxidutsläpp genom att bland annat ha krematorieverksamhet som helt drivs av biogas. Överskottsvärme från driften kan tas om hand för att värma ceremonilokaler och krematorierna. Därutöver arbetar nämnden med att ersätta oljepumpar med värmepumpar, förbättra isoleringen i byggnader, att använda mer elektriska maskiner för skötsel mm. Nämnden avser att under året ta fram uppföljningsbar statistik för nämndens koldioxidutsläpp.

Kyrkogårdsnämnden har slutit avtal med det nederländska företaget Ortho Metals om att ta hand om och återvinna metalldelar som återstår efter kremering. Det ekonomiska överskottet från denna process lämnas till Allmänna arvsfonden.

Förvaltningen använder inga kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel vid grönskötseln av begravningsplatserna. Komposteringsanläggningar finns på Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen, där trädgårdsavfall omvandlas till trädgårdsjord. Övriga kyrkogårdar lämnar trädgårdsavfall till externa komposteringsanläggningar. Flisning görs av extern entreprenör. I framtiden kan det bli aktuellt att lämna trädgårdsavfall till stadens biokolanläggning i Högdalen.

Energieffektiviseringar sker genom konvertering av eluppvärmda byggnader samt utbyte av belysningsarmaturer. En uppföljning av vattenanvändningen och trimning av bevattningsanläggningarna kan bli aktuellt under året.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp, effektiv energianvändning, ökad återvinning, minskning av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel biobränsle i stadens krematorier	100 %			100 %		100 %		2020
 Andel återvunnen metall efter kremation	100			100		100		2020
 Minskning ton CO2e till år 2023						31		2020
 Vattenförbrukning (bevattning och fastigheter)	276 857					235 000		2020

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avveckling av oljeeldade värmepannor	2020-04-21	2023-09-30	
 Införande av nytt avfallssorteringskoncept	2015-01-01	2021-12-31	
 Medverka i stadens arbete med utveckling av biokol	2017-04-13	2020-12-31	
 Utbyte till LED ljuskällor inomhus och utomhus	2015-01-01	2020-12-31	
 Utveckla system för insamling av elektronikavfall	2017-04-13	2020-12-31	

Ökningen av vattenförbrukningen härrör sig från att årsmålet inte är framtaget utifrån faktisk förbrukning utan från en genomsnittlig bedömd förbrukning som Solna vatten och Stockholm vatten tagit fram detta på grund av under året utförda byten av vattenmätare

Nämndmål:

Stadens begravningsplatser är vackra och rofyllda kulturmiljöer med höga naturvärden.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadens begravningsplatser och kyrkogårdar utgör viktiga gröna lungor i stadsmiljön. De är värddiga och rofyllda platser för den enskilde besökaren. Under året fortsätter arbetet med att ta fram vård- och underhållsplaner som också inkluderar de gröna kulturvärdena.

Trädvårdsinsatser, återplanteringar och häckrenoveringar, bland annat utbyte av thujahäckar vid Norra begravningsplatsen fortsätter. I framtagande av skötselplaner och i skötseln av grönytor ska främjande av biotopvärden särskilt uppmärksammas.

Ett program för att förbättra ljudmiljön ska tas fram. Samråd med trafikkontoret och miljöförvaltningen fortsätter för att om möjligt hitta lösningar för att minska trafikbullret på stadens begravningsplatser. När maskiner byts ut ska också bulleraspekterna vägas in.

Gravrättsinnehavare med skötselavtal erbjuder perennalternativ men fortfarande så planteras årligen ca 140 tusen årligen ut på begravningsplatserna. Informationsinsatser ska genomföras inför skötselsäsongen 2021 för att om möjligt minska beställningen av årligen till förmån för perennplanteringar.

Under 2020 kommer särskilt fokus läggas på det Globala Agenda 2030-målet som handlar om "Liv på land", det vill säga om den biologiska mångfalden. Begravningsplatserna har ofta ett rikt växt- och djurliv med höga biotopvärden. Det har tidigare genomförts biotopinventeringar av begravningsplatserna och det har tagits fram skötselplaner i anslutning till inventeringarna. Utbildningsinsatser kring biotopvärden ska genomföras och aktualisering av skötselplanerna kan bli aktuellt.

Förväntat resultat

Begravningsplatserna är uppskattade besöksmål. Den biologiska mångfalden ska öka. Bullret ska minska.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel besökare som upplever Stockholms begravningsplatser som rofyllda	80			83		84		2020

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utbildningsinsatser och skötselplaner för att öka biologisk mångfald	2020-01-01	2022-12-31	
 Åtgärdsplan buller	2015-01-01	2021-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämndens verksamhet har påverkats av det rådande pandemiläget. Kvälls- och helgtjänstgöring infördes på krematorierna när behovet var som störst under vår och försommar. Vid vissa arbetsplatser har pandemin medfört en del övertidsarbete. Sjuktalet hålls dock på en förhållandevis låg nivå. Eftersom effekterna av pandemin har kommit att påverka nämndens verksamhet under lång tid har det ställts höga krav på uthållighet inom organisationen.

Nämnden har en effektiv förvaltning som medför att begravningsavgiften kan hållas på en låg nivå. Upphandlingar följs upp systematiskt och andelen elektroniska inköp ökar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	93,7 %			98,8 %		100 %	100 %	VB 2020
  Nämndens budgetföljsamhet före	93,7 %			98,7 %		100 %	100 %	VB 2020

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
resultatöverföringar								
  Nämndens prognossäkerhet T2	-2 %			3 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2020

Nämndmål:

Nämndens verksamhet ska präglas av god budgethållning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Samtliga enhetschefer gör budgetuppföljningar med respektive avdelningschef. I samband med tertialrapport 2 sker också uppföljning av verksamhet och ekonomi med förvaltningschefen. Förvaltningsledningen följer upp ekonomin månadsvis. Särskilt fokus är på kostnader för underhållsåtgärder, uppföljning av investeringsbudgeten samt erhållna intäkter.

Förväntat resultat

Effektivitet och transparens. Chefer och medarbetare ska ha god kunskap om hur budgeten fördelas och följs upp. Beredskap ska finnas för justeringar under året. Prognossäkerheten ska vara god.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

 Uppfylls helt

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex ♀	77	78	77	71		82	82	2020
  Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	30 %					5 %	Tas fram av nämnd	VB 2020
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		100 %	90%	2020
  Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	67 %					10 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2020
  Index Bra arbetsgivare	77			76		84	84	2020
  Sjukfrånvaro	5,5 %	4,7 %	6,4 %	5,2 %		4,8 %	Tas fram av	VB 2020

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀							nämnd/styrelse	
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,9 %	2,7 %	3 %	2,1 %		2,8 %	Tas fram av nämnd/styrelse	VB 2020
♀								

Sjukfrånvaron har endast ökat med 0,3 procent trots pandemin och uppmaningar att vara hemma om man känner sig det minsta dålig.

Nämndmål:

Kyrkogårdsnämnden ska vara en bra arbetsgivare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen har ca 100 tillsvidare-anställningar och 150 säsongsanställda kyrkogårdsarbetare. Dessa arbetsleds av lagbasar som i många fall också har en tidsbegränsad anställning som säsongsanställd. Alla medarbetare ska bidra till att skapa en bra arbetsplats som kännetecknas av hög kompetens, ett professionellt och etiskt förhållningssätt, delaktighet och ansvarstagande, hög trivsel, ett öppet och bra arbetsklimat samt låg sjukfrånvaro.

Medarbetare och chefer erbjuds löpande kompetensutveckling utifrån behov och individuella kompetensutvecklingsplaner. Alla medarbetare erbjuds en friskvårdssubvention. På Norra begravningsplatsen färdigställs upprustningen av arbetslokalerna vid kvarter 15 C, lokaler som olyckligt brandskadades under 2019.

Förväntat resultat

En bra arbetsplats som kännetecknas av hög trivsel, låga sjuktal samt ett öppet och bra arbetsklimat.

Analys

Trots att förvaltningen hade den största höjningen av indexet av alla stadens förvaltningar uppnås inte årsmålet för Aktivt Medskapandeindex i medarbetarundersökningen. För år 2020 uppvisar förvaltningen en betydande förbättring av resultaten jämfört med föregående år. Nämnden kommer under 2021 rikta särskild uppmärksamhet mot förvaltningens arbetsmiljö och särskilt de områden där målunderskridande görs. Så kallade psykosociala arbetsmiljöronder kommer att genomföras.

Arbetsmiljöarbetet är integrerat i all verksamhet vid planering, budgetering, genomförande och uppföljning. Konsekvensanalyser görs i samband med utvecklings- och förändringsarbete.

Skyddsronder, risk- och säkerhetsanalyser, APT, medarbetarsamtal samt den årliga medarbetarundersökningen, ger information och signaler om den psykosociala och organisatoriska arbetsmiljön.

Sjuktalet får anses relativt låga utifrån rådande pandemiläge. Medarbetarna har uppmanats att stanna hemma vid minsta symtom och de personer som kunnat arbeta hemifrån har gjort detta i allt högre grad.

Inget diskrimineringsärende har behandlats under året.

Vad gäller kompetensförsörjning i förvaltningen så har en nyrekrytering av HR-chef gjorts. Vid den administrativa avdelningen/begravnings – och skötseladministrationen sker i början av 2021 en nyrekrytering av en administrativ assistent. Vid begravnings- och serviceavdelningen har också en Landskapsingenjör och en trädsansvarig Arborist rekryterats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Upprustning av personallokaler vid kv 15 C på Norra begravningsplatsen	2019-01-01	2021-12-31	
 Upprustning av verksamhetslokaler vid kvarter 21, Skogskyrkogården.	2019-01-01	2021-12-31	

Entreprenaden av den nya ekonomibyggnaden har försenats av en brand och överklaganden i upphandlingsprocessen är nu äntligen startad, beräknas att färdigställas under 2021.

Nämndmål:

Medarbetare och chefer ska ha rätt kompetens, ett etiskt förhållningssätt samt ge ett värdigt bemötande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetsmiljön förbättras med hjälp av ombyggnader av personallokaler och genom översyn av arbetsrutiner. Etiska aspekter ska ständigt vara närvarande i det dagliga arbetet och ska följas upp vid arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal.

Förvaltningen har anslutit sig till SKKF:s riktlinjer för krematorieverksamheten.

Förvaltningen följer också rekommendationer i dokumenten "Etiska riktlinjer vid gravgrävning" och "Risker och etiska aspekter vid gravgrävning" från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Medarbetarnas kompetensutveckling och individuella kompetensutvecklingsplaner följs upp vid medarbetarsamtalen. Varje enhet och avdelning gör uppföljningar av kompetensutvecklingsbehoven på en mer övergripande nivå.

Förväntat resultat

Kompetenta medarbetare, nöjda kunder och besökare

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Driftbudget	Budget 2020	Bokslut 2020
Kostnader	Mkr	Mkr
Förvaltningschef, nämnd och stab	7,5	6,4

Driftbudget	Budget 2020	Bokslut 2020
Begravnings- och serviceavdelningen	100,5	99,3
Tekniska avdelningen	44,2	45,8
Administrativa avdelningen	30,5	26,5
Kapitaltjänstkostnader	33,3	33,1
Summa kostnader	216,0	211,1
Intäkter		
Avgifter	15,0	15,4
Fonduttag	10,0	10,8
Övrigt	11,5	16,7
Summa intäkter	36,5	42,9
Netto	179,5	168,2

Bokslutet visar ett överskott med 11,3 miljoner.

Överskottet beror främst på vakanser inom staben och administrationen men även inom begravnings och serviceavdelningen som har haft lite färre säsongsanställda på grund av corona pandemin. Som en följd av en del förseningar i några större projekt är kapitalkostnaderna två miljoner mindre än budgeterat.

Intäkternas överskott beror på ökade avtalskremeringar, återbetalning av skatt och ökad försäljning av askgravplatser.

Vid en jämförelse med resultaträkningen för 2019 är den största enskilda avvikelserna bidrag till församlingar som minskat med 3,1 miljoner vilket förklaras av att 2019 betalades ut riktade bidrag till en församling. Inköp av träd och buskar minskade med 1,4 miljoner mellan åren vilket delvis kan förklaras av pandemin men också att tallar för föryngring av tallbeståndet på Skogskyrkogården inte kunde levereras under 2020. Lönekostnad för månadsanställd personal och personalförsäkringarna ökade med 1,1 miljoner vardera. Transport kostnaderna ökade med 1 miljon och kostnaderna för larm och bevakning ökade med 1,6 miljoner.

På intäktssidan är det avtalskremeringar som uppvisar den största förändringen med en ökning med 1,1 miljon.

Resultatenheter

Investeringar

Investering	Budget 2020	Bokslut 2020
Järva begravningsplats	96,3	18,8
Maskiner/ direktinvesteringar	4,0	9,1
Ekonomibyggnad 15c	25,0	12,2
Vintervatten Skogskyrkogården	19,0	20,4
Övrigt	12,0	21,6
Miljömiljarden	1,0	0,3
Summa	157,3	82,4

Bokslutet redovisar ett överskott med 74,9 mnkr. Överskottet härrör från förseningar inom projekten Järva begravningsplats och renoveringen av ekonomibyggnader vid kv. 15 C på Norra begravningsplatsen. Båda projektens byggtreprenader har överklagats till förvaltningsrätten. En ny upphandling av byggtreprenaden för kv. 15 C har avslutats och projektet har påbörjades under hösten. Markentreprenad 1 för Järva begravningsplats har efter överklagande i förvaltningsrätten och i miljödomstolen äntligen kommit igång. Entreprenaden startade andra veckan i januari och kommer att pågå under hela 2021.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Ombudgeteringar

Förvaltningen fick beviljat 1 miljon 2020 för projektering av fjärrvärme till Nya krematoriet.

Upparbetade kostnader under 2020 är 307 tkr, det avser projektering fram till nya krematoriet

Det som inte har utförts är projekteringen inne i krematoriet. Förvaltningen begär ombudgetering av de medel som återstår 693 Tkr

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Anläggningstillgångarna har ökat med 50,8 mnkr, övriga tillgångar är i stort sett oförändrade från föregående år. Leverantörsskulder har minskat med 5,7 mnkr och kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder har minskat med 0,8 mnkr.

Övrigt

Kyrkogård/begrpl	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Norra begr. pl.	24352	24272	23404	22677	23027	23006
Räcksta	2406	2384	2215	2052	2177	2140
Bromma	5478	5442	4926	4748	4935	4939
Hässelby	1237	1242	1141	1126	1184	1178
Spånga	2786	2789	2548	2471	2594	2679
Galärvarvet	1114	1112	1108	1106	1167	1129
Sandsborg	5905	5771	5609	5312	5335	5297
Skogskyrkog.	28827	28496	27103	25054	25793	25928
Brännkyrka	1395	1397	1297	1258	1286	1273
Västberga	2606	2583	2380	2218	2233	2216
Strandkyrkog.	230	243	168	167	294	590
Summa	76336	75731	71899	68189	70025	70375

Krematorium	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nya krematoriet	4015	3934	4015	3648	3564	4265

Krematorium	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Räcksta krematorium	3812	3597	3370	3650	3444	3999
Summa	7 827	7 531	7 385	7 298	7 008	8264

Kapell	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Norra kapellet	258	257	254	276	251	243
Stora gravkoret	48	38	25	21	6	43
Galärvarvskapellet	14	21	25	29	19	10
Sandsborgskapellet	19	10	19	15	12	0
Heliga Korsets kapell	253	209	207	207	205	261
Hoppets kapell	641	593	575	523	525	589
Trons kapell	478	448	410	413	368	485
Uppståndelskapellet	110	147	91	106	93	152
Skogskapellet	682	700	705	690	672	565
Västberga kapell	17	1	4	22	20	13
Rosens/Liljans kapell	277	270	264	241	264	249
Hässelby kapell	5	17	3	8	11	15
Summa	2802	2711	2582	2551	2446	2625

Kyrkogård/begrpl	Kistor		Askor		Minneslund		summa	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
År								
Norra begravningspl.	128	108	520	473	144	147	792	728
Räcksta	2	4	72	60	192	175	266	239
Bromma	26	16	266	220	241	209	533	445
Hässelby	1	2	56	56	102	79	159	137
Spånga	94	54	87	59	87	58	268	171
Galärkyrkogården	0	1	97	93	110	103	207	197
Skogskyrkogården	304	226	1121	1062	1556	1471	2981	2759
Sandsborg	12	5	168	156			180	161
Brännkyrka	0	0	62	52	253	236	315	288
Västberga	0	1	90	64			90	65
Strandkyrkogården	261	130	12	9	23	23	296	162
Summa	828	547	2551	2304	2708	2501	6087	5352

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

Kyrkogårdsnämnden har genom det strategiska arbetet för genomförande av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 säkerställt att begravningsverksamheten inkluderar alla trosbekännelsers och därigenom nationella minoriteters möjlighet att följa religiösa riter och sedvänjor. Genom ett inkluderande förhållningssätt bland förvaltningens personal såväl i kundtjänsten som vid ceremonier grundläggs ett jämställt och hbtq-säktrat möte med alla invånare. Särskild respekt för barns rättigheter har visats vid begravningar av minderåriga.

Genom ett framåtriktat arbete bidrar nämnden till de strategiska målen kring ökat tillgänglighet för personer med funktionsvariationer.

Avslutningsvis väljer nämnden de tekniska lösningar som ger minsta klimatavtryck i längden.

Konsekvenser av Covid-19-pandemin

Under året har förvaltningen systematiskt arbetat mot nedanstående hotbildsanalys. Den är hämtad från Förvaltningens plan för arbete under Covid-19. Planen har reviderats ett flertal gånger under året.

1. Hotbild

Ur ett s.k. hotbildsperspektiv spänner Kyrkogårdsförvaltningen ansvar över ett vitt spektrum av områden där medborgarens trygghet och förtroende för samhället är av central vikt. En pandemi som Covid-19 påverkar flera av dem negativt. Riskerna som uppstår kan sägas delas in i psykologiska, tekniska och etiska risker.

Med *psykologiska risker* menas risken för att förtroendet för att samhället klarar av sitt ansvar att stödja medborgarna i en svår situation urholkas. Den anhöriges behov av stöd och hjälp upplevs inte helt eller delvis kunna hanteras.

När det gäller *tekniska risker* är dessa knutna till praktisk begravningskapacitet och är mer att se som särskilda planeringsfall i extremt utmanande planeringsscenarioer där antalet dödsfall beräknas bli extremt högt.

Etiska risker är kopplade till på vilket sätt vi klarar av att sköta vårt uppdrag. Risken finns att praktiska regler t.ex. för att hantera risk för smittspridning upplevs som ovärdiga eller överdrivna. Vidare kan ett större antal dödsfall kräva en effektivisering av begravningsprocesserna. Den långsamma processen i kombination med att ingen balsamering utförs kan även skapa etiska utmaningar.

Bedömning

Pandemin påverkade nämndens verksamhet från och med april månad och med ännu större effekt efter påskhelgen. En krisledningsplan togs fram i början av april. Inledningsvis var det stor efterfrågan på jordbegravningar och då specifikt på Strandkyrkogården och Spånga kyrkogård. Begravningsstiderna utökades här till 3-4 begravningsstider per dag och kyrkogård under de mest belastade veckorna och väntetiden för jordbegravning var tidvis upp till två veckor. Från slutet av maj har efterfrågan legat på normala nivåer.

Ett samarbete med Region Stockholm medgav under en period att de också kunde nyttja kylrumsplatser i nämndens lokaler. Nämndens kylrum var när belastningen var som störst i

första hand förbehållna kistlagda stoft för boende i Stockholm i avvaktan på kremering, ceremoni och jordbegravning. Planering finns alltjämt för extra kylrumskapacitet om nödvändigt. Krematorierna utökade efter påskhelgen antalet kremationer till maximal kapacitet. Driften utökades till lördagar. Fullskalig drift av krematorierna pågick fram till juli månad. Ceremonier med urna har blivit mer vanligt. Utomhusceremonier och där avsked skett samtidigt som gravsättningen har också efterfrågats. Fortfarande är efterfrågan på urngravsättningar och gravsättning vid askgravplats stor, framförallt vid Skogskyrkogården.

Förvaltningen har löst verksamheten väl. Inga av de bedömda riskerna har fallit ut. Sammantaget har verksamhetsvolymerna som redovisas i tabellverket på sidorna 22-23 ökat med mellan 7 till 18 %. Ett undantag finns vilket är kistbegravningar som har en ökning på 50 %.

Utmaningen för förvaltningen har varit att all ökning i princip skett mellan mitten av mars och mitten av maj. Tillsammans med en tydligt lägre (än normalt) verksamhet under juni till september beskriver detta den komplexa situationen under senare delen av våren.

Med löpande underhåll och god personalledning har förvaltningens kapacitet kunnat bibehållas över tiden. En god möjlighet till återhämtning erhöles även under sommaren vilket tillsammans gör att förvaltningen kan starta det kommande verksamhetsåret med full handlingsfrihet.

Ekonomiska konsekvenser på grund av pandemin redovisas i föregående avsnitt men är i sammanhanget att betrakta som små och inte verksamhetspåverkande. Ökade kostnader beror främst av övertidsuttag och nyförhyrning av kylrumskapacitet, samtidigt som vissa konsultkostnader har minskat.

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Kyrkogårdsnämnden bedömer att den interna kontrollen under år 2020 varit tillräcklig.

Under året har förvaltningen framförallt försökt att tydliggöra och förbättra sin investeringsmodell.

De punkter som var upplagda i internkontrollplanen har genomförts och redovisats i förvaltningens riskgrupp som har rapporterat resultatet till ledningsgruppen

En avstämning av den interna kontrollen har genomförts i förvaltningens riskgrupp. En förbättring av rutiner avseende utmärkning av askgravplatser har genomförts under året. Stickprovskontroller har gjorts av förvaltningens beställningsrutiner. Avvikelser kring åtgärdstider för borttagning av skadeangripna träd handlar om handläggningstider hos Länsstyrelsen för ärenden inom biotopskyddet. Återplantering av tallbeståndet på Skogskyrkogården har inte kunnat genomföras på grund av brist på tillräckligt stora plantor hos plantskolan. Nya säkerhetsrutiner med utökad rondering av Norra begravningsplatsen och Skogskyrkogården genomförs för att minska risken för stölder och skadegörelse på begravningsplatserna.

Systematiskt kvalitetsarbete

Alla enheter har tagit fram kvalitetsgarantier som godkänts av förvaltningschefen. I samband med tertialrapport 2 har alla enhetschefer haft en genomgång med förvaltningschefen om verksamheten och hur väl de uppfyller kvalitetsmål, ekonomi mm. Ingen enhet har visat intresse för att delta i stadens kvalitetsutmärkelse.

Under 2020 inkom 940 synpunkter och klagomål.

Övervägande delen av klagomålen handlar precis som tidigare år om brister i skötsel av gravplats (230) brist i plantering av gravar (78) brist på vatten (49) men också synpunkter på det allmänna helhetsintrycket (25).

De flesta av övriga inkomna synpunkter handlar om ett erbjudande utskick av gravskötsel från företaget Gravskötsel och omvårdnad i Sverige AB som lätt kan förväxlas med kyrkogårdsförvaltningens erbjudande om gravskötsel (231). En hel del synpunkter på webbtjänsten Svenska gravar (28) och Hitta graven (24) har också inkommit, så också synpunkter på brist i vår telefonservice och sen återkoppling till kund (34).

Av de positiva synpunkterna (108) handlar ett flertal om anläggningarnas skötsel och om snabb handläggning och mejlsvar men även om personalens bemötande.

Ibland sker rättelse enligt konsumentlagstiftningen. Under 2020 har 41st gravrättsinnehavare getts någon form av ekonomisk kompensation på grund av brist i skötsel eller plantering.

Antalet klagomål skall vägas emot att förvaltningen under året har drygt 70 000 sådana avtal.

Synpunkter och klagomål som berör nyttjande av ceremonilokaler, gravsättningar eller verksamheten vid krematorierna är få.

Övrigt

Nämndens arbete under året

Nämnden har sammanträtt sex gånger under 2019, pga. pandemin har ett flertal av mötena fått hållas med ett mindre antal deltagare och i vissa fall med deltagande via Skype. Nämnden har i huvudsak hanterat ärenden om verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljningar enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning. Därutöver har nämnden bl. a. svarat på remisser om förslag till miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Därutöver har nämnden fattat beslut om entreprenörför återuppbyggnad av arbetslokaler i kvarter 15 C på Norra begravningsplatsen. Nämnden fattade också beslut om att utse entreprenör för skötselentreprenaden av norra delen av Skogskyrkogården.

Nämnden har yttrat sig om revisionskontoret årsrapport för kyrkogårdsnämndens verksamhet 2018 samt behandlat en rapport om medarbetarundersökningen.

På grund av pandemin har nämndens råd för funktionshinderfrågor inte kunnat delta vid något av nämndens sammanträde för dialog med nämnden.

Nämndens presidium kunde inte heller genomföra det planerade mötet med de förtroendevalda revisorerna pga. pandemin.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen och behandlats i förvaltningsgrupp 2021-02-03.

Svante Borg
Förvaltningschef

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Svante Borg, Förvaltningschef	2021-02-02